

***PSYKOSOSIAALISEN TUEN TARVE
LAHJASOLUHOIDOILLA LASTA TOIVOVAT JA
LAHJASOLUPERHEIDEN VANHEMMAT***

Jenni Huhtala, hankevastaava, Helminauha-hanke

AMMATTILAISET

16.5.2024

LAHJASOLUHOITOJEN AVULLA SAA SUOMESSA ALKUNSA LÄHES 800 LASTA

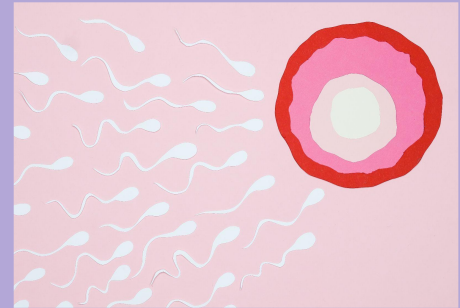

Simpukan Helminauha-hanke tarjoaa **TIETOA & TUKEA** lahjasoluilla lasta toivoville ja lahjasoluilla lapsen saaneille perheille sekä lahjasolualkuisille henkilöille.

Tuotamme ammattilaisille tietoa lahjasoluperheiden erityiskysymyksistä.

LAHJASOLUHOIDOT

- ★ Hoitoja tarjotaan yksityisillä klinikoilla ja julkisilla klinikoilla vuodesta 2019 lähtien. Hoitoja saavat nais-miesparit, itselliset ja sateenkaariperheet.
- ★ **LAHJASOLUHOIDOT** = inseminaatio tai koeputkihedelmöityshoitoja lahjoitetuilla sukusoluilla: munasolut, siittiöt tai molemmat tai alkio.
- ★ **LAHJASOLUNEUVONTA:** Psykologi tai muu ammattilainen
 - Mitä lahjasoluhoidot itselle tarkoittavat ja lapsen oikeus kasvaa tietoon taustastaan. Vanhemmuus ja turvaverkot.
- ★ **SUKUSOLULAHJOITTAJAT:** Rekisteröityjä henkilöitä, joilla ei ole oikeuksia, eikä velvollisuuksia lahjasoluhoidojen avulla syntyviä lapsia kohtaan.
 - Vastaanottajille kerrotaan: pituus, ihon, silmien ja hiusten väri sekä etninen tausta. Hedelmöityshoitolaki luku 3 §15.

LAHJASOLUPERHEET SUOMESSA

- ★ Yhden, kahden tai useamman vanhemman lapsiperheitä.
- ★ Suurimmalla osalla taustalla tahattoman lapsettomuuden kokemus, ei kaikilla.

- ★ Lapsi/ lapset ovat saaneet alkunsa lahjasoluhoidoilla.
- ★ Lahjoitettu sukusolu voi olla **munasolu, siittiötä, munasolu ja siittiötä tai alkio**.
- ★ Vähintään puolet lahjasolulapsen geeneistä tulee sukusolujen lahjoittajalta.

- ★ Hoitoja säädellään hedelmöityshoitolailla, astui voimaan vuonna 2007
 - Lapsilla on täysi-ikäisenä oikeus selvittää sukusolujen lahjoittajan henkilöllisyys.
 - Tieto kuuluu vain lapselle.
 - Vanhempien tulee puhua lapselle lahjasolutaustasta pienestä saakka.

- ★ Lahjasoluperheiden määrät ovat kasvussa
 - Itsellisen vanhempien perheet on suurin ryhmä.

ITSELLISTEN VANHEMPIEN MÄÄRÄ KASVAA

- ★ Itsellisesti vanhemmaksi haluavalla, ei joko omasta toiveesta tai toiveista huolimatta ole kumppania.
- ★ Päätös ryhtyä yksin hedelmöityshoitoihin on syntynyt pitkällisen ja vakaan harkinnan tuloksena.
- ★ Vanhemmuus on yhtä hyvää kuin kahden vanhemman perheissä.
- ★ Kaikki lapseen liittyvät päätökset saa, ja pitää tehdä yksin, vertaiset ovat merkityksellinen tuki ja siksi heidän pariin ohjaaminen on tärkeää.
- ★ Osalla tukiverkot ja laajennettu perhe vahvasti mukana arjessa.

*“Muutuin
totaaliyhäristä
itselliseksi
äidiksi:
itsenäiseksi ja
omia päätöksiä
tekeväsi
toimijaksi sen
sijaan, että olisin
apua tarvitseva
selviytyjä”*

LAHJASOLULAPSEN VANHEMMUUS

- ★ Lahjasoluperheiden vanhemmuutta, geneettisen katkoksen ja lahjasoluhoidojen vaikutusta lapsi-vanhempisuhteen laatuun on tutkittu mm. pitkittäistutkimuksilla.
- ★ Tutkimukset ovat osoittaneet, ettei lahjasoluhoidoilla tai geneettisen siteen puuttumisella ole vaikutusta vanhempi-lapsisuhteeseen negatiivisesti, pikemminkin päinvastoin.
- ★ Vanhemmuus on hyvin suunniteltua
 - Vanhemmuuteen on valmistauduttu hyvin
 - Vahva sitoutuminen ja omistautuminen vanhemmuuteen
- ★ Väsymyksestä ja negatiivisista tunteista koetaan syyllisyyttä ja moni kokee, ettei heillä ole oikeutta valittaa tai hakea apua.
- ★ Lahjasolulasten vanhemmat eivät ole supervanhempia! - Vanhemmuus on saman ikäistä kuin lapsi.

LAHJASOLUVANHEMMAN TUNTEET

Ristiriitaisia tunteita, jotka voivat olla olemassa samaan aikaan

- ★ **Erlaisia menetyksen tunteita**, toivotusta tulevaisuudesta, siitä, etteivät omat sukusolut toimineet tai että lapsen sukusoluista osa/ kaikki ovat tuntemattomia.
- ★ **Kiitollisuus** siitä, että on voinut lapsiperheellistyä lahjasoluhoidojen avulla.
- ★ **Huoli** siitä, että miten lapsi tulee kokemaan lahjasolutaustansa tai oman perhemuodon.
- ★ **Ilo ja loputon onni** lapsesta ja siitä, että juuri hän on nyt täällä.
- ★ **Suru lapsettomuudesta ja kokemus ulkopuolisuudesta** näyttäytyvät aika ajoin, vaikka lapsen on saanut.

LAPSETTOMUUSKOKEMUS EI POISTU LAPSEN SAAMISEN MYÖTÄ

- ★ Vaikka on saanut toivotun lapsen, voi silti tuntea surua ja muita ristiriitaisia tunteita sekä kokea ulkopuolisuutta muiden lapsiperheiden kesken.
- ★ Keho ja mieli muistavat lapsettomuuskokemuksen.

Sekundaarinen lapsettomuus

- ★ Ensimmäinen lapsi tullut ilman hoitoja, tai hoidot tehonneet nopeasti.
- ★ Voi tulla monelle yllätyksenä, että toista lasta ei kuulu

Toisen lapsen toive

- ★ Ympäristö harvoin ymmärtää lapsellisen lapsettoman kriisiä.
- ★ Äänioikeudeton suru, josta on vaikea puhua.

MIKSI PSYKOSOSIAALISTA TUKEA TARVITAAN?

- ★ Näkymätön ja äänioikeudeton suru.
- ★ Sosiaalisesti määrittävä kokemus
 - omat odotukset & kulttuuriset odotukset ja normit
 - toiseus, ulkopuolisuus, kelpaamattomuus.
- ★ Ravistelee elämän perustuksia: mikä on elämän tarkoitus ja merkitys?
- ★ Ulottuu elämän eri osa-alueille: pari- ja ihmissuhteet; työ, opiskelu ja ura; sosiaalinen kanssakäyminen; psyykkinen ja fyysinen jaksaminen...
- ★ Rakentuu monelle osaksi identiteettiä, säilyy kehossa ja mielessä koko elämän ajan.

TUKEA KAIVATAAN

- ★ muihin lahjasoluperheisiin tutustumisessa.
- ★ miten puhua lahjasolusta lapsen, läheisten ja perheen ulkopuolisten kanssa.
- ★ sen käsittelyyn, että omalla lapsella ei ole samat geenit kuin itsellä.
- ★ uuden identiteetin muodostumiseen ja parisuhteeseen
- ★ lahjoittajaan liittyvät ajatukset, geneettiset puolisisarukset
- ★ ristiriitaiset tunteet lahjasoluilla lapsiperheellistymiseen ja lapsettomuuskokemukseen liittyen

VERTAISTUKI AMMATILLISEN TUEN RINNALLA

Vertaistapaaminen herätti minussa toivoa, innostumista ja uskoa omiin mahdollisuuksiini.

Tapaamisesta jäi todella hyvä olo ja menen ehdottomasti toistekin!

Vertaistapaamisen iso anti oli myös lasten vertaissuhteiden luominen. Tällä hetkellä melkein tärkeämpi, kuin itselleni vertaistuen saaminen.

“Ensimmäistä kertaa tuli tunne, että minulla on lupa surra lapsettomuuden aiheuttamaa tuskaa joka ei poistu, vaikka nyt olenkin saanut lapsen.”

Vertaistapaamisessa oli luontevaa olla. Koen, että siellä sai olla rohkeasti oma itsensä, tulin kuulluksi ja arvostetuksi.

Vertaistapaamisessa huomasin, että muutkin ovat pohtineet samoja asioita, mitä itse ja käyneet samanlaisia tunteita läpi.

AMMATTILAINEN LAHJASOLUPERHEEN TUkena

Ristiriitaiset tunteet, huolet ja epäilyt

- ★ Monenlaiset tunteet voivat olla läsnä samaan aikaan, tärkeää tulla kuulluksi
- ★ Kaikki vanhemmuuteen liittyvät tunteet ovat sallittuja

Sanoilla on väliä

- ★ Ammattilaisen ei tarvitse osata kaikkia termejä ulkoa
- ★ Vanhemmalta/ vanhemmilta voi kysyä mitä vanhemmuustermejä teidän perheessä käytetään?
- ★ Sukusolujen lahjoittajasta ammattilaiset käyttävät termiä lahjoittaja tai luovuttaja.
 - ◆ **Lahjoittaja ei ole isä/ äiti/ vanhempi.** Perheet voivat käyttää heille sopivia termejä.

Lapsella on oikeus kasvaa tietoon taustastaan

- Monista vanhemmista voi tuntua haastavalta puhua lapselle lahjasolutaustasta
 - ◆ Lapselle puhutaan vauvasta saakka, kuinka toivottu hän on ollut.
 - ◆ Lapsen omaa tarinaa puhutaan hänelle eri ikävaiheissa, sopivasti tietoa lisäten.

YHTEENVETO

Lapsettomuuskokemus

- ★ Aikuisiän yksi isoimmista kriiseistä ja suruista.
- ★ Vaikuttaa raskausaikaan ja vanhemmuuteen valmistautumiseen.
- ★ Ei poistu lapsen synnyttyä.

Lapsiperheellistymisen tapoja on monenlaisia

- ★ Vaikka lapsen on saanut, voivat hankalat tunteet olla ilon ja onnen kanssa läsnä samaan aikaan

Vertaistuki on merkityksellistä

- ★ Saa olla oma itsensä ja muut ymmärtävät mistä on kyse
- ★ Vahvistaa kokemusta siitä, ettei ole yksin
- ★ Vertaistuki validoi omaa kokemusta

Psykososiaalisen tuen tulee olla osa hoitopolkua, raskausaikaa ja vanhemmuuden tukimuotoja.

SIMPUKKA & HELMINAUHA-HANKE TARJOAVAT TIETOA JA TUKEA

- ★ Vertaistukea laajasti
- ★ Tietoa ja neuvontaa
- ★ Ammattilaisyhteistyötä
- ★ Vaikuttamistyö ja viestintä
- ★ Perhevalmennukset
- ★ Ihan Helmi perhe - Lapselle puhumisen oppaat

**Tahaton lapsettomuus on kokemus
joka järkyttää elämän perustaa.**

**Tietoa ja tukea on tarjolla
lapsettomuuspolun jokaiseen
vaiheeseen.**

**www.simpukka.info
www.helminauha.info**

***KIITOS JA OLLAAN
YHTEYKSISSÄ!***

Seuraa Simpukka ja Helminauhaa somessa!

@simpukkary

@helminauhaperheet

HELMINAUHA
HANKE

 SIMPUKKA

LÄHTEET

Karppinen, E. 2020. opinnäytetyö. [Raskaus- ja lapsivuodeajan pelot hedelmöityshoidolla alkaneessa raskaudessa](#)

Lehto, S. 2020. Väitöstutkimus. [Pitkä matka äidiksi, Narratiivinen tutkimus äitiyden rakentumisesta tahattoman lapsettomuuden ja hedelmöityshoitojen jälkeen.](#) Jyväskylän yliopisto.

THL. Tutkimus: Lapsihaaveet siirtyvät myöhemmälle iälle – hedelmällisyysneuvonta, lapsiperheiden tuki ja myönteinen puhe voivat tukea syntyvyyttä. 10.1.2024.

<https://thl.fi/-/tutkimus-lapsihaaveet-siirtyvat-myohemmalle-ialle-hedelmallisyysneuvonta-lapsiperheiden-tuki-ja-myonteinen-puhe-voivat-tukea-syntyvyytta>

Helminauha-hanke, verkkovalmennus: <https://helminauha.info/verkkovalmennus/>

Monenlaisia lapsettomia: <https://www.simpukka.info/tietoa/monenlaisia-lapsettomia/>

Monimuotoiset perheet verkosto: <https://monimuotoisetperheet.fi/>

LISÄTIETOA

Simpukka ry, tietoa ja tukea tahatonta lapsettomuutta kokeville: www.simpukka.info

Helminauha-hanke, tietoa ja tukea lahjasoluilla lasta toivoville ja lahjasoluperheille: www.helminauha.info

Hedelmöityshoidot

Laki hedelmöityshoidoista: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061237>

Esimerkkejä yksityisistä klinikoista ja julkisista klinikoista:

- **Ovumia** ovumia.fi
- **Felicitas Mehiläinen** felicitas.mehilainen.fi
- **TAYS** tays.fi
- **HUS** hus.fi

THL, tilastot: <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/seksuaali-ja-lisaantymisterveys/hedelmoityshoidot>